

Hiszpania

Państwo położone na Półwyspie Iberyjskim.

Stolica Madryt, język urzędowy hiszpański, używane języki hiszpański 74%, kataloński 17%, galicyjski 7%, baskijski 2% Sąsiedzi Andora 63,7 km; Francja 623 km; Gibraltar 1,2 km; Portugalia 1214 km; Maroko (Ceuta) 6,3 km; Maroko (Melilla) 9,6 km. Powierzchnia całkowita 504 750 km².

Klimat śródziemnomorski; lato pogodne i gorące wewnątrz kraju, nieco chłodniejsze na wybrzeżu; zima w głębi lądu zimna, na wybrzeżu chłodna i pochmurna.

Zasady prowadzenia działalności gospodarczej

Hiszpańskie przepisy dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej są zbliżone do polskich. Podobne są też procedury związane z wydawaniem pozwoleń, rejestracją i zgłoszeniami.

W Hiszpanii warunkiem uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemca jest uzyskanie pozwolenia na pobyt i pracę (nie dotyczy to obywateli z krajów Unii Europejskiej). Polacy wnioski w tej sprawie powinni składać w Ambasadzie Hiszpanii w Warszawie.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej (z wyjątkiem działalności w zakresie m.in. radia, telewizji, przemysłu zbrojeniowego, transportu) nie wymaga pozwolenia.

Osoby fizyczne mogą prowadzić działalność gospodarczą samodzielnie (odpowiednik polskiego samozatrudnienia). Ale mogą to uczynić np. w formie spółki cywilnej lub jawnej. Wspólną cechą wszystkich trzech form jest to, że nie ma tu obowiązku wniesienia minimalnego kapitału początkowego, a wspólnicy rozliczają się z fiskusem tak jak osoby fizyczne. Największym ryzykiem natomiast, jakie niesie prowadzenie działalności samodzielnie lub w spółce cywilnej bądź jawnej, jest to, że wspólnicy odpowiadają za zobowiązania całym majątkiem.

Spółka z o.o. i akcyjna

Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności gospodarczej w Hiszpanii jest **spółka z o.o.** Może być powołana przez jedną lub kilka osób fizycznych lub prawnych. Minimalny kapitał założycielski wynosi 3006 euro i dzieli się na jednakowej wartości udziały. Może być wniesiony wyłącznie w gotówce. Wszystkie dokumenty wystawione w Polsce (pełnomocnictwa, wyciągi z KRS) muszą być przetłumaczone na język hiszpański przez tłumacza przysięgłego. Umowy spółki z o.o., podobnie jak akcyjnej, muszą być zawarte u notariusza. Obie spółki: z o.o. i akcyjna muszą być wpisane do Rejestru Handlowego i obowiązkowo zgłoszone do Rejestru Inwestycji

Zagranicznych (Registro de Inversores del Ministerio de Economía y Hacienda).

Ustawa tzw. organiczna przewiduje cztery rodzaje pozwoleń na pracę:

A - przyznawane pracownikom sezonowym lub wykonującym pracę w ograniczonym zakresie. Ważność tego pozwolenia może być ograniczona do jednego pracodawcy lub regionu kraju. Może być ono wydane maksymalnie na okres 9 miesięcy;

B - przyznawane na wykonywanie konkretnego zawodu lub prowadzenie działalności w określonym regionie. Jego ważność pokrywa się z reguły z okresem, na który została zawarta umowa o pracę, ale nie może przekraczać roku i może być ograniczone wyłącznie do zgody na pracę w konkretnej firmie. Może być odnowione i wówczas upoważnia do wykonywania kilku zawodów lub prowadzenia kilku rodzajów działalności przez dwa lata w dowolnym regionie Hiszpanii;

C - uprawnia do wykonywania wszelkich prac na terenie całej Hiszpanii i jest ważne trzy lata. Stałe pozwolenie na pracę otrzymują cudzoziemcy, którzy przez pięć lat nieprzerwanie korzystali z czasowych pozwoleń na pracę.

Spółka z o.o. może być kierowana przez jedną osobę lub przez liczący od 3 do 12 osób zarząd, powoływany i odwoływany na podstawie uchwały wspólników. Członkowie zarządu mogą być powoływani spośród wspólników lub spoza ich grona. Członek zarządu może być związany ze spółką stosunkiem pracy i może na stałe mieszkać za granicą. W spółce z o.o. brak jest organu kontrolnego, jakim według polskiego prawa jest rada nadzorcza. Jej funkcję pełni zgromadzenie ogólne wspólników. Oprócz członków zarządu w spółce może być zatrudniony dyrektor (lub kilku dyrektorów) mający pełnomocnictwa zarządu do reprezentowania jej wobec osób trzecich.

Do powołania spółki akcyjnej potrzebni są co najmniej trzej akcjonariusze, którymi mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Minimalny kapitał założycielski wymagany do powołania spółki akcyjnej wynosi 60 102 euro i co najmniej 25 proc. tej sumy musi być uiszczony w gotówce. Pozostała część może być wniesiona w postaci aportu rzeczowego, którego wartość wycenia rzeczoznawca majątkowy (bywa nim zwykle biegły księgowy).

Rzadziej występującymi, ale dopuszczonymi przez prawo formami prowadzenia działalności gospodarczej w Hiszpanii są **spółki komandytowe i pracownicze**. Istnieją też specjalne rodzaje spółek handlowych, np. spółka gwarancji wzajemnej, grupa zysku ekonomicznego, spółka inwestycyjna i spółdzielnia, traktowana w myśl hiszpańskiego prawa jako spółka specjalna.

Pozwolenia, wpisy, zgłoszenia

Osoby zakładające spółkę (w jakiegokolwiek postaci) muszą przede wszystkim uzyskać z Centralnego Rejestru Handlowego zaświadczenie imienne spółki (Certificación Negativa del Nombre), potwierdzające, że w Hiszpanii nie istnieje firma o tej samej nazwie. Żeby uniknąć wielokrotnego składania wniosków, zaleca się przedsiębiorcom, żeby proponowali co najmniej trzy nazwy przyszłej spółki. Po uzyskaniu zaświadczenia potwierdzającego nadanie firmie nazwy spółka musi otworzyć konto w banku i przelać na nie kapitał założycielski. Założyciele spółki zobowiązani są ponadto zgłosić ją do Rejestru Handlowego (w przypadku spółek zagranicznych do Rejestru Inwestycji Zagranicznych) i zapłacić podatek w wysokości 1 proc. jej kapitału. Urząd skarbowy nadaje spółce numer NIF (Numero de Identificación Fiscal, hiszpański odpowiednik naszego NIP).

Do rozpoczęcia działalności potrzebne jest jeszcze pozwolenie urzędu miasta (Licencia Municipal de Apertura), potwierdzające, że prowadzona działalność jest zgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta lub gminy. Jeśli firma chce np. przeznaczyć na biuro mieszkanie i potrzebna jest jego przebudowa, to zgodę na to musi wydać urząd miasta lub gminy. Jeśli spółka kupi nieruchomość lub ustanowi na niej hipotekę, musi o tym powiadomić Rejestr Nieruchomości (Registro de la Propiedad Inmobiliaria). Jeśli będzie się zajmowała działalnością przemysłową, to powiadamia o tym Rejestr Przemysłowy (Registro Industrial). Prawnicy doradzają też, by zastrzec nazwę, logo i inne znaki firmy w miejscowym urzędzie patentowym. W Tesorería General de la Seguridad Social - tutejszym odpowiedniku naszego ZUS - należy złożyć wniosek o nadanie spółce numeru identyfikacji ubezpieczeniowej. Dla osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek przewidziany jest specjalny tryb ubezpieczenia (Regimen Especial de Autonomos). Do ubezpieczenia należy także zgłosić zatrudnionych przez spółkę pracowników (trzeba to uczynić w dniu podpisania z nimi umowy o pracę) oraz założyć i zarejestrować księgę wizyt (Libro de Visita). Księga w każdej chwili może być skontrolowana przez inspektorów zakładu ubezpieczeń społecznych. Nieprzestrzeganie tych przepisów jest karane grzywną.

W Hiszpanii każda firma musi też wstąpić do jednej spośród kilkudziesięciu działających w tym kraju izb gospodarczych.

Jak założyć oddział

Hiszpańskie przepisy dopuszczają tworzenie na terenie tego kraju oddziałów zagranicznych firm. Żeby otworzyć oddział, trzeba dokonać wpisu w Rejestrze Handlowym, zaznaczając we wniosku, że nie chodzi o zagraniczną firmę, ale jedynie o jej oddział. W tym celu należy do zgłoszenia dołączyć dokumenty (przetłumaczone przez tłumacza

przysięgłego) potwierdzające istnienie spółki polskiej, podając jej status, skład zarządu i umowę o utworzeniu oddziału.

W myśl tutejszych przepisów oddział nie posiada osobowości prawnej, ale w sprawach podatkowych, ubezpieczeń społecznych itp. podlega prawu hiszpańskiemu. Zobowiązany jest też do prowadzenia księgowości zgodnie z hiszpańskimi przepisami i co roku musi składać w Rejestrze Handlowym sprawozdanie finansowe ze swojej działalności.

Podatki

Dochodowy od firm i VAT Podatkiem dochodowym od osób prawnych objęte są zyski spółek i innych osób prawnych, w tym stałych przedstawicielstw spółek zagranicznych. Kwota podatku dochodowego za dany rok podatkowy może być przez urząd skarbowy rozłożona na raty płatne do 20 kwietnia, 20 października i 20 grudnia.

Termin rozliczenia się z podatku dochodowego od osób prawnych upływa 25 lipca.

W Hiszpanii obowiązują trzy stawki podatku VAT. Podstawową, w wysokości 16 proc., jest obłożona większość towarów i usług. Stawką 7 proc. są objęte dostawy i towary zakupione w państwach Unii Europejskiej oraz import m.in. artykułów spożywczych, lekarstw z pozostałych krajów. Najniższą, 4-proc. stawką są opodatkowane podstawowe artykuły spożywcze, książki, czasopisma, mieszkania komunalne dla najuboższych, część lekarstw.

Dochodowy od osób fizycznych

Objęte są nim dochody osób fizycznych, zarówno obywateli hiszpańskich, jak i cudzoziemców mieszkających na stałe w tym kraju. Nie płacą go dyplomaci i osoby oddelegowane (np. przez polską firmę) do pracy w Hiszpanii. Miejscowe przepisy przewidują różnego rodzaju ulgi i odliczenia w podatku np. dla osób samotnie wychowujących dzieci lub rodzin wielodzietnych. Samo obliczenie podatku jest dość skomplikowane. Obowiązuje sześciostopniowa skala podatkowa, a jej stawki wynoszą od 15 do 45 proc. dochodu.

Ostateczny termin rozliczenia się z podatku dochodowego od osób fizycznych za dany rok podatkowy upływa 30 czerwca roku następnego.

Polsko-hiszpańskie umowy:

- z 15 listopada 1979 r. (ratyfikowana 20 czerwca 1980 r.) o unikaniu podwójnego opodatkowania (DzU z 1982 r. nr 17, poz. 127),
- z 30 lipca 1992 r. (weszła w życie 1 maja 1993 r.) o wzajemnej ochronie i promocji inwestycji (DzU z 1993 r. nr 124, poz. 563). Za

pośrednictwem Hiszpańskiego Instytutu Handlu Zagranicznego można skorzystać z pomocy finansowej przeznaczonej na tworzenie polsko-hiszpańskich spółek joint-venture. Program JOP (Joint-Venture Programme), który jest częścią programu Phare, adresowany jest do małych i średnich przedsiębiorstw. I tak np. na założenie wspólnej polsko-hiszpańskiej firmy można uzyskać 100 tys. euro nisko oprocentowanego kredytu.

Pomoc dla średniaków

Złożona w Hiszpanii przez polskiego przedsiębiorcę firma może na tych samych warunkach co miejscowa korzystać z wszelkiego rodzaju pomocy publicznej. Szczegółowe informacje na temat zasad udzielania i wielkości pomocy finansowej można uzyskać na stronach internetowych Instytutu Kredytu Oficjalnego www.ico.es i Ośrodka Rozwoju Technicznego i Przemysłowego www.cdti.es, e-mail: Info@cdti.es

I tak np. linia kredytowa Ico-Idea przeznaczona jest dla firm zainteresowanych wykorzystaniem energii odnawialnej (wiatrowej, wodnej, słonecznej). Przedsiębiorca może otrzymać na ten cel 5-, 7- lub 10-letni kredyt w wysokości do 6,3 mln euro, z dwuletnią karencją spłaty, oprocentowany w wysokości 1 - 5 proc.

Na prace innowacyjno-techniczne firma można otrzymać bezprocentowy kredyt (z 5 - 8-letnią karencją spłaty) sięgający 60 proc. kosztów projektu.

Na ubezpieczenia społeczne Składka na ubezpieczenia społeczne obciąża pracodawcę i pracownika i jest obliczana od wynagrodzenia brutto. Pracodawca opłaca składkę w wysokości 23,6 proc. wynagrodzenia, a pracownik 4,7 proc. Na fundusz bezrobocia 6 proc. uiszcza pracodawca i 1,55 proc. pracownik. Ponadto pracodawca płaci 0,4 proc. na Fundusz Gwarancji Płac (hiszpański odpowiednik polskiego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych), 0,6 proc. na szkolenie zawodowe pracowników (0,10 proc. płaci pracownik) i 0,9 proc. na fundusz wypadkowy. W niektórych gałęziach gospodarki o wysokim ryzyku wystąpienia wypadków (np. hutnictwo, budownictwo) składka opłacana przez pracodawcę na ten fundusz sięga nawet 3 proc. wynagrodzenia.

Uprawnienia pracownicze Minimalne miesięczne wynagrodzenie wynosi w Hiszpanii 500 euro i jest wypłacane 14 razy w roku. Taką kwotę otrzymuje blisko milion Hiszpanów.

Zgodnie z miejscowym prawem pracy co trzy lata pracownik powinien otrzymać podwyżkę sięgającą od 5 do 7 proc. jego wynagrodzenia. Każdemu zatrudnionemu, niezależnie od okresu zatrudnienia w konkretnej firmie, przysługuje co roku 30-dniowy urlop wypoczynkowy. Oprócz tego pracownikowi przysługuje m.in. 15 dni płatnego urlopu z okazji zawarcia związku małżeńskiego, trzy dni z okazji narodzin dziecka i... dwa na przeprowadzkę.

W przypadku choroby ubezpieczyciel zwraca pracownikowi jedynie 75 proc. wynagrodzenia, ale dzięki obowiązującym układom zbiorowym pracy pracodawcy pokrywają też pozostałe 25 proc.

Pozwolenia na pracę

Kwestie z tym związane reguluje ustawa tzw. organiczna (Ley Organica) o prawach i przywilejach cudzoziemców w Hiszpanii i ich integracji społecznej. Podejmując decyzję o zatrudnieniu cudzoziemców, miejscowe władze biorą pod uwagę sytuację na lokalnym rynku pracy. Warunkiem wydania pozwolenia na pracę jest wcześniejsze uzyskanie zgody na pobyt. W niektórych przypadkach indywidualne pozwolenie na pracę może być zastąpione zbiorowym. Jest ono wydawane dla grupy pracowników wykonujących jednakową pracę (np. przy zbiorze truskawek). Jest ważne maksymalnie przez sześć miesięcy, a o jego wydaniu decydują władze poszczególnych regionów Hiszpanii.

Zakup nieruchomości

Polacy i polskie spółki mogą bez problemu nabywać nieruchomości w Hiszpanii. Zgoda lokalnych władz jest wymagana w przypadku nabycia nieruchomości, jeśli jej wartość przekracza 3 mln euro lub gdy polski obywatel ma stały pobyt w jednym z krajów zaliczanych do tzw. rajów podatkowych (np. Wyspy Bahama).

Umowa nabycia nieruchomości musi być sporządzona w obecności upoważnionego urzędnika hiszpańskiego. Może nim być notariusz, konsul lub makler giełdowy. Taka procedura obowiązuje również wtedy, gdy umowa zakupu nieruchomości jest sporządzana poza granicami Hiszpanii. Obostrzenia te mają zagwarantować nabywcy zakup nieruchomości zgodnie z hiszpańskim prawem, od prawowitego właściciela i wolnej od obciążeń.

Po sporządzeniu aktu notarialnego kupna-sprzedaży, kupujący musi wypełnić deklarację o inwestycji (na formularzu NC- 3) i przesłać ją w ciągu 30 dni do Rejestru Inwestycji Zagranicznych, dołączając skrócony odpis aktu notarialnego.

Jak przystąpić do przetargów

Od polskich firm uczestniczących w przetargach wymaga się, żeby miały w Hiszpanii swój oddział wpisany do Rejestru Handlowego oraz stałego pełnomocnika. Żeby przedsiębiorstwo (także polskie) miało prawo zawierania z administracją publiczną umów na wykonanie robót lub świadczenie usług o wartości powyżej 120 tys. euro, musi posiadać tzw. kwalifikację. Kwalifikowaniem przedsiębiorstw zajmuje się Junta Consultiva de Contratacion Administrativa del Ministerio de Hacienda (Rada Konsultacyjna ds. Umów Publicznych przy Ministerstwie Finansów), w skład której wchodzi przedstawiciele organizacji przedsiębiorców i urzędnicy administracji publicznej. Kwalifikacja jest ważna dwa lata. Podobnie jak w Polsce warunkiem przystąpienia przez przedsiębiorstwo do przetargu jest wpłacenie kaucji w wysokości 2 proc. jego wartości. Firma, która wygrywa przetarg, musi uiścić łączną kaucję w wysokości 4 proc. wartości kontraktu.

Dane o przetargach są dostępne (bezpłatnie) na stronach internetowych Editorial de Negocios: www.mercadoficial.com .

Ważny partner

Cudzoziemiec, który zamierza pracować w Hiszpanii na własny rachunek, musi mieć pozwolenie na pobyt i pracę w tym kraju. Działalność taką

mogą prowadzić wyłącznie osoby pełnoletnie. Dodatkowym wymogiem jest opłacenie składki na ubezpieczenie społeczne w hiszpańskim ZUS (Tesoreria General de la Seguridad Social).

Do uruchomienia działalności gospodarczej (jeśli firmy nie prowadzi się samodzielnie) nie potrzeba pozwolenia na pobyt. Firmę można założyć samodzielnie, a jej prowadzenie zlecić (notarialnie) upoważnionej osobie fizycznej lub prawnej.

W Hiszpanii nie ma branż, w których łatwiej lub trudniej uruchomić działalność, gdyż w całym kraju obowiązują jednolite przepisy. W niektórych regionach istnieje jednak większy popyt na określone towary lub usługi.

Polacy są dobrze postrzegani na miejscowym rynku pracy i to zarówno pod względem kwalifikacji, jak i solidności świadczonych usług.

Szczególnie chętnie są zatrudniani w firmach budowlanych, często nawet na stanowiskach kierowniczych.

Hiszpański przedsiębiorca i konsument, podejmując decyzję o zakupie zagranicznego towaru, bierze pod uwagę przede wszystkim cenę i jakość oraz terminowość dostaw. W trakcie negocjacji handlowych polski biznesmen oprócz zapewnienia hiszpańskiego partnera o opłacalnej współpracy może uświadomić mu, że przez Polskę będzie miał zapewniony łatwiejszy dostęp do rynków wschodnich.

Jak na każdym nowym rynku, tak i tu polski biznesmen powinien postępować ostrożnie i starać się dobrze poznać hiszpańskiego kontrahenta. Zdarzają się bowiem przypadki, iż miejscowa firma "znika" po dostawie towaru lub usługi, a polski przedsiębiorca zostaje z niezapłaconą fakturą.

Prowadząc działalność gospodarczą w Hiszpanii lub handlując z miejscowymi firmami, warto znać język hiszpański i miejscowe zwyczaje. Pracownicy tutejszych firm i urzędnicy, zwłaszcza średniego szczebla, język angielski i niemiecki znają na ogół biernie.

Ważne adresy:

- **Ambasada RP w Madrycie**
c. Guisando, 23-bis
28035 Madrid
Telefon: (00-3491) 373 66 05, 373 66 06
Fax: (00-3491) 373 66 24
E-mail: embajada@polonia.es
www.polonia.es
- **Wydział Promocji Handlu i Inwestycji
Ambasady RP w Madrycie**
Avenida del Doctor Arce 25
28002 Madrid
tel.: (+34) 91 590 12 80
fax: (+34) 91 561 51 08
e-mail: comercial@polonia.es

- **Konsulat Generalny RP w Barcelonie,**
Avda Diagonal, 593-595, 08014 Barcelona,
tel. (0034 93) 322-05-42,
fax: (00 34 93) 322-29-07),
e-mail: polonia@ctv.es, polkonse@ctv.es,
www.polonia-barcelona.com
- **Ambasada Królestwa Hiszpanii,**
ul. Myśliwiecka 4, 00-459 Warszawa,
tel. (0-prefiks-22) 622-42-50, 622-43-05,
fax: (0-prefiks-22) 622-54-08,
e-mail: embesp@medianet.pl
- **Polsko-Hiszpańska Izba Gospodarcza**
ul. Arabska 9
03-977 Warszawa
tel (+48 22) 511 15 70
fax (+48 22) 511 15 71
e-mail: phig@phig.pl
www.phig.pl
- **Naczelna Izba Handlu i Przemysłu Hiszpanii,**
ul. Huertas 3, 28-012 Madryt,
tel. (00 3491) 53-83-500,
www.camaramadrid.es
- **Hiszpański Instytut Handlu Zagranicznego,**
De la Castellana 14, 28-046 Madryt,
tel. (00 3491) 34-96-360
- **Krajowy Instytut Ubezpieczeń Społecznych**
(Instituto Nacional de Seguridad Social),
ul. Padre Damian, 4 Madryt,
tel. (00 3491) 56-88-300,
www.seg-social.es
- **Targi w Barcelonie,**
tel. (00 3493) 23-32-222,
fax: (00 3493) 23-32-198,
www.firabcn.es
- **Informacja o targach w Madrycie,**
tel. (00 3491) 72-25-180,
fax: (00 3491) 72-25-801,
e-mail: infoifema@ifema.esb

Materiały źródłowe:

- "Rzeczpospolita" dodatek "Dobra firma"
- "Gazeta Prawna "
- Wydział Promocji Handlu i Inwestycji
Ambasady RP